

Nyyti ry:n tavoitteet kunta- ja aluevaaleihin 2025

Vahvista ja ennaltaehkäise

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen perustehtävä – tämä tarkoittaa myös mielenterveyden edistämistä. Mielenterveyttä voi ja tulee edistää kaikessa päätöksenteossa, ei vain terveystaloudessa, vaan myös esimerkiksi koulutuksesta, maankäytöstä ja ympäristöstä päätettäessä. Kunnilla onkin paljon mahdollisuuksia mielenterveyttä edistävien olosuhteiden luomisessa.

Korkeakouluopiskelijoiden psyykkisen kuormittuneisuuden tiedetään olevan muuta väestöä yleisempää, joten heidän mielenterveytensä tukeminen on erityisen tärkeää. Kuntien tulee huomioida opiskelijoiden mielenterveys inhimillisen tarpeen lisäksi ihan taloudellisistakin syistä. Esimerkiksi TE-uudistuksen myötä työmarkkinoille siirtyvien nuorten ja opiskelijoiden pärjääminen näkyy myös kuntataloudessa. Lisäksi mielenterveysperustaiset sairaspöissaolot ovat pois alueen työvoimasta. Tulevan työkyvyn perusta luodaan opiskeluaikana ja opiskelijoiden hyvä mielenterveys on investointi huomisen hyvinvoivaan työelämään ja yhteiskuntaan. Mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy on tutkitusti kaikkein tehokkainta ja kustannusvaikuttavinta.

- Kunnilla tulee olla aktiivinen rooli mielenterveyttä edistävien olosuhteiden luomisessa. Mielenterveyden edistäminen on läpileikkaava osa kuntien toimintaa ja päätöksenteossa arvioidaan tehtävien toimien mielenterveysvaikutuksia.
- Kunnissa on määritelty mielenterveyden edistämiseksi selkeät tavoitteet, joiden toimeenpano on suunniteltu ja resursoitu, ja joiden toteutumista seurataan.
- Kuntastrategioissa, kuntien hyvinvointisuunnitelmissa ja -kertomuksissa sekä muissa ohjaavissa dokumenteissa on opiskelijoiden mielenterveyttä edistäviä kirjauksia.
- Kunnissa varmistetaan riittävät resurssit toisen asteen koulutukseen ja opiskelijoille tarjottavaan tukeen. Oppilaitoksissa työskentelevien ammattilaisten mielenterveysosaamista vahvistetaan koulutuksia tarjoamalla. Lisäksi kunnissa huomioidaan oppimisympäristöjen viihtyisyys, turvallisuus ja yhdenvertaisuus.

Hoida!

Opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja sen tehtävänä on tarjota varhaista tukea ja ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Tällä hetkellä opiskeluhoito ei kuitenkaan toteudu lain vaatimalla tavalla, sillä hyvinvointialueet eivät ole pystyneet turvaamaan opiskeluhoillon lainmukaisia palveluja. Lisäksi iso vastuu nuorten mielenterveysongelmien hoidosta on valunut opiskeluhoillon harteille, mikä on johtanut siihen, ettei ennaltaehkäisevälle työlle jää riittävästi aikaa.

- Hyvinvointialueet ovat velvollisia varmistamaan toisen asteen opiskeluhoillon lainmukaisen toteutumisen. Opiskeluhoillon palveluissa oleellista on varmistaa niiden saatavuus ja saavutettavuus, mutta myös huomioida palveluiden painotus ennaltaehkäisyssä. Opiskeluhoillon taloudelliset toimintaedellytykset on taattava ja palveluiden on oltava lähellä opiskelijaa.
- Hyvinvointialueiden vastatessa opiskelijahuollosta erityisen tärkeää on varmistaa saumaton yhteistyö ja tiedonkulku oppilaitosten ja hyvinvointialueiden välillä.

Avun saamisessa mielenterveyden ongelmiin haasteena on hoitoon pääsyn hankaluus. Avun tarvitsijoille tulee tarjota mahdollisuus päästä tarkoituksenmukaiseen hoitoon nopeasti, jotta ongelmat eivät pahene hoitoon pääsyn viivästymisen seurauksena.

- Hyvinvointialueiden on luotava hoitopoluista selkeitä ja toimivia, jotta hoitoon hakeutuminen on sujuvaa ja apua tarvitsevat pystytään ohjaamaan ongelmitta oikeanlaiseen hoitoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää nuorten ja aikuisten palveluiden nivelkohtaan. Palveluista on viestittävä ymmärrettävästi ja viestinnässä on huomioitava myös kielellinen saavutettavuus.
- Hyvinvointialueiden on toteutettava lasten ja nuorten terapiatakuu kattavasti. Oleellista on potilas- ja tarvelähtöisyys, näyttöön perustuvien menetelmien käyttö ja nopean hoitoon pääsyn varmistaminen. Terapiatakuun akuutti tarve ulottuu nuoriin aikuisiin, joten on keskeistä, että hyvinvointialueet laajentavat toteuttamansa terapiatakuun koskemaan nuorisolain mukaisesti kaikkia alle 29-vuotiaita. Lisäksi yhdenvertaisuuden toteutuminen on otettava huomioon terapiatakuun toimeenpanossa.
- Hoitopolkujen saumattomuus korkeakouluopiskelijoilla tulee varmistaa YTHS:n ja hyvinvointialueiden mielenterveyspalvelujen, erityisesti psykiatrisen erikoissairaanhoidon välillä. Psykiatrisen hoidon piiriin tulee päästä viivytyksettä kaikkien, ei vain alle 23-vuotiaiden. Tarkoituksenmukaisen hoidon viivästyminen heikentää opiskelu- ja toimintakykyä sekä pidentää toipumista.

Matalan kynnyksen tuki

Tukemalla järjestöjen mielenterveyttä edistävää työtä kunnat ja hyvinvointialueet voivat ennaltaehkäistä mielenterveysongelmien aiheuttamia inhimillisiä, mutta myös taloudellisia kustannuksia. Järjestöt ovatkin tärkeitä yhteistyökumppaneita mielenterveyden edistämässä, sillä niillä on hyvät valmiudet kohderyhmien erityistarpeiden ymmärtämisessä, matalan kynnyksen tuen tarjoamisessa ja vapaaehtoisten osallistamisessa.

- Kunnat ja hyvinvointialueet tekevät tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa mielenterveyden edistämässä ja panostavat kumppanuuksien luomiseen.
- Kunnat tukevat mielenterveyttä edistäviä kolmannen sektorin toimijoita myöntämällä toiminta-avustuksia ja tarjoamalla tiloja niiden käyttöön.

Lisätietoja:

Paavo Antikainen
asiantuntija, vaikuttamistyö
+358 50 439 7733
paavo.antikainen@nyyti.fi

NYTYT RY